

Carretera enllà

És fàcil de veure la diferència que hi ha entre dues expressions com *braç amunt* —en una oració com *La formiga se t'enfila braç amunt*— i *mans enlaire* —per exemple, en la coneguda frase d'intimidació *Mans enlaire!*— Volem dir, més exactament, la diferència de relació que hi ha, en cada cas, entre el substantiu i l'adverbi que el segueix. En el primer cas, el substantiu designa l'espai on s'esdevé un moviment —d'una altra cosa— modificat per l'adverbi, i en el segon cas el substantiu designa la cosa que ha de resultat afectada per aquest moviment.

En català existeixen unes quantes construccions anàlogues a *braç amunt*. L'única explicació teòrica que en trobem és la de Pompeu Fabra al seu Diccionari General, en l'article «avall», en què diu, simplement, que aquest adverbi «pot adjuntar-se a un substantiu posposant-s'hi», explicació que il·lustra amb els exemples següents: *Anar costa avall*, *Anar riu avall*, *La suor li anava cara avall*. En canvi, en l'article «amunt» —l'adverbi de significació oposada—, es limita, sense cap explicació, a donar dos exemples d'aquesta construcció, un d'ells el que hem utilitzat per a introduir el nostre comentari: *La formiga se t'enfila braç amunt*, *Vés carretera amunt i els trobaràs*. Anàlogament, en l'article «endins» trobem també un exemple nu: *Mar*

endins. Però aquesta contrucció també és possible, i fins i tot molt usual, amb l'adverbi *enllà*, encara que el Diccionari Fabra no en diu res ni en dóna cap exemple. Efectivament, expressions com *carretera enllà* i *camí enllà* són vivíssimes i en podríem trobar molts exemples en la llengua literària, com aquest d'un poema de López-Picó, que en conté un, alhora, amb l'adverbi *endins*: *Tartana galana, carretera enllà, per la terra endins, sota el sol cremada...* I, encara, tenim anotat un altre cas, amb una locució prepositiva, que el Diccionari Fabra recull a «camp» i a «través»: *càmps a través*.

És possible que existeixi encara algun cas més d'aquesta construcció especial —amb l'adverbi *ença?*—, però es tracta sens dubte d'una possibilitat reduïda. Notem que una expressió com *càmps a través* no és anàloga, per exemple, a una altra com *dos punts a favor*, que és una frase elíptica, ja que vol dir, en realitat, «a favor nostre (o de tal o tal equip)». Així mateix, cal veure la diferència entre *carretera enllà*, és a dir, «enllà seguint la carretera», i *de la carretera enllà*, que significa «a partir de la línia de la carretera», en una frase com *De la carretera enllà és terme de Santa Maria*.